

URBANIA

(scénář k interaktivní instalaci)

motto:

"Město se od člověka až tak neliší. Oba nesou šrámy, vedoucí k mnoha příběhům, jež se dají vyprávět. V obou se zrcadlí nespočet tváří."

Rasmenia Massoud

Po vstupu do expozice hovoří URBANIA k návštěvníkům melodickým ženským hlasem, který nepředstavuje Město samotné, ale spíše jeho "duši", "koncepti", "logos". Nehovoří tedy v první osobě coby konkrétní - byť fiktivní - polis, představuje Město ve třetí osobě jakožto zkoumanou entitu.

URBANIA:

"Město. Vrchol civilizace. Náš prostor k životu. Naše zrcadlo. I když si to v běhu každodennosti nejspíš neuvědomujeme, je město zdaleka nekomplexnější a nejúžasnější lidský výtvar. Odedávna se přizpůsobuje krajině, klimatu a rozměrům lidského těla i ducha. A zároveň obojí neustále přetváří a modeluje. Pohybuje se v čase. Stojí na pilířích minulosti a roste do budoucnosti. Město je organismus. Žije. Roste. Dýchá. Komunikuje. Hospodaří s energií a reaguje na vnější změny. Funguje díky vzájemnému propojení a spolupráci specializovaných orgánů. Pulsují v něm tepny, žíly i vlasečnice. Má své mozky, ruce i srdce. Je prorostlé neurální informační sítí. Krmí se a vylučuje. Město je zároveň i složitý a delikátní stroj. Můžeme ho naplánovat. Konstruovat. Optimalizovat jeho funkce. Do jisté míry ovládat a kontrolovat."

Nenajdete na světě dvě totožná města, stejně jako nenajdete dva totožné lidi. A přesto se, jako každý lidský výtvar, všechna města něčím podobají. A to společné je inspirativní. Poučné. Uklidňující. Jak řekl Jean Baudrillard: 'Města světa jsou soustředná, stejnorodá, synchronní. Existuje jen jedno a jste vždy v tom samém. Je to dáno jejich nepřetržitou revolucí, naruživou cirkulací, jejich bezprostředním magnetismem.'

Mé jméno je URBANIA. A vítám vás, skupinu správců, v Živoucím městě. Ať už spravujete skutečné město v reálném životě, nebo vás jen principy městského fungování a plánování zajímají, shodneme se asi na jednom. Spolu s vývojem společnosti a rostoucími nároky na kvalitu, komfort a také rychlost našeho života se také vyvíjí přístup k plánování a správě měst. Od technicistního plánování města coby výkonného stroje se čím dál častěji poohlížíme po jeho organickém charakteru - hledáme měkčí nástroje a dlouhodobě udržitelná ohleduplná řešení. Učíme se staré znovu modelovat. Nacházet nové funkce. Recyklovat. Zefektivňovat. Respektovat potřeby všech částí složitého městského organismu. To se samozřejmě neobejde bez problémů. Bez úkolů, které zdánlivě nemají uspokojivá řešení. Bez toho, aby komplexní systém občas zadrhnul, kolaboval nebo vykazoval nepředvídatelné chyby. Jako správci města byste mohli vyprávět: Občas pravá ruka neví, co dělá levá. Nikdo za nic zdánlivě nezodpovídá. Někdy je skoro nemožné určit, kterým potřebám dát přednost. Často nás okolnosti nebo nadřízení nutí za málo peněz a v krátkém čase zahrát hodně muziky. Občas se bojíme udělat krok mimo zažité postupy a rámce. Do hry vstupují zájmové skupiny, které sledují osobní

mocenské a finanční cíle místo veřejného prospěchu. Byrokracie. Lokální havárie. Naštvaní občané. Politické změny. I nevyzpytatelné počasí a vývoj klimatu.

Živoucí město, ve kterém jste se ocitli, sestává z osmi čtvrtí. Příběh každé z nich je něčím inspirativní, každou z nich se trochu jiným způsobem daří spravovat efektivně a zároveň ohleduplně. Principy, na kterých naše Živoucí město stojí, nejsou samospásné, ani vlastně nijak revoluční nebo objevné - ale jejich kombinací a spoluprací lze mnohého dosáhnout, mnohé vylepšit. Nyní máte čas vydat se na prohlídku Živoucího města. Mělo by vám stačit asi 40 minut. Hrajte si, pozorujte, všímejte si zajímavostí, symbolů a drobných úkolů. V každé ze čtvrtí vám město položí příhodnou otázku. Můžete mu dát o sobě vědět a vepsat se tak svým dílem do jeho srdce. Staňte se jeho tepem. Otevřete svou mysl. Město a světlo vás povede. A já vás opět v pravý čas svolám."

Na jednotlivých zastaveních je textový a hlasový doprovod přizpůsobený různorodé mechanice a logice objektu. Zní hlasy jednotlivých "účastníků" příběhů (úředníků, občanů, developerů), občas doplněné nebo suplované hlasem URBANIE.

KOMUNIKACE

Ze sluchátka zní hlas URBANIE zvukově stylizovaný do "spojovatelky". Uvádí nás do situace a naviguje. Po vytočení čísla doporučené linky se ozývají nahrávky "hovorů" mezi úředníky interpretované různorodými hlasy.

spojovatelka

"Ulice 'Nádražní', na kterou se z okna díváte, potřebuje výměnu zastaralého tramvajového vedení. To ovšem neznamená jen vyměnit koleje. Je to příležitost zároveň ji celou zrevitalizovat a přizpůsobit tak současným potřebám obyvatel města. Řez ulicí nám napoví, že subjektů, které se spolu musejí koordinovat a sdílet své zájmy, je i v případě zdánlivě jednoduchého projektu celá řada. Vzájemnou komunikaci tu má nově na starosti městská koordinátorka, paní Horáková. Ostatně... na lince 206 už na vás čeká hovor..."

linka 206

"Přibyl. Dopravní podnik. Dobrý den."

"Dobrý den, Horáková, územní rozvoj. Pane Přibyle, procházím tabulku záměrů k rekonstrukci tramvají v 'Nádražní' ulici'. Projednáváme s technickou správou možnost osazení stromy v obou chodníkových páslech a proto volám, jestli už řešíte přesun a šířku nových zastávek."

"Nemám pro Vás ještě nic moc nového. Zastávky bychom rozšiřovali a prodloužili na dvě soupravy, to platí. Ale silničáři nás tlačí do co nejširší vozovky, kvůli pruhu pro kola. Nemáme moc kde brát."

"A má cenu svolat společné jednání? Třeba i s policií a technickou správou?"

"Jo, to by nám pomohlo. Zapojil bych rovnou i síťáře, ti z těch vašich stromů asi nebudou nadšení."

"Dám vám vědět. Mějte se!"

"Nashle..."

spojovatelka

"Stromořadí ulici rozhodně prospěje, sníží výrazně prašnost a v letních měsících ochladí vzduch. Místní jsou také povětšinou pro jeho rozšíření. Řez ulicí ale ukazuje, že se bude bojovat o každý centimetr a architektka s tím musí počítat. Na lince 182 právě hovoří se panem Konečným z oddělení správy zeleně."

linka 182

"Jojo, řešíme to s koordinátorkou, měl jsem s ní předevčírem schůzku. Podívejte, my děláme, co můžeme. Ale stromy jsou prostě velké zásah a bude to drahý. Navíc síťáři se vzpírají. Mají svý ochranný pásma kolem plynovejch trubek a nechtějí na to kvůli stromům sahat."

"Vím o tom. Shánějí se vícenáklady na překlad plynu, stejně budeme mít rozkopáno, bude se sahat do vodovodů a modernizovat optika a sítě. Myslím, že by to stálo za to."

"Ok, v tom případě budeme mít volnější ruku. Kdy se to má rozseknout?"

"Čekáme na vyjádření z odboru dopravy. Uzavírka se tím radikálním zásahem sice trochu protáhne, ale zase je šance to udělat z jedné vody načisto."

"Tak my s tím budeme předběžně počítat a ozvěte se včas."

spojovatelka

"Odbor dopravy městské části a policie vstupují do procesu se zájmy, které se týkají bezpečnosti chodců a plynulosti provozu. Jejich zapojení je od počátku nezbytné a důležité, protože mají pravomoc do projektu výrazným způsobem zasáhnout. Poslechněte si hovor na lince 915."

linka 915

"Šrámek, policie, dobrý den. Paní Horáková, vy jste nás zvala na tu schůzku ohledně rekonstrukce v Nádražní."

"Je to tak. Potřebuji vás naživo propojit s Dopravním podnikem a architektem..."

"Budu tam. My už jsme s panem Příbylem řešili to posunutí a rozšíření zastávek, ale máme tam spoustu bezpečnostních připomínek. Ta vaše architektka si to představuje jak na promenádě."

"Přeme se tam o každý centimetr. Paní architektka by s vámi potřebovala probrat způsob, jak ulici co nejvíce zprůchodnit."

"Je mi to jasné. Papír snese všechno, co? Propojím vás ještě s radním pro dopravu, mají tam nějakou občanskou petici kvůli úbytku parkovacích míst. A to je politika, to s tím může ještě hýbnout."

"Díky, už se mi to doneslo a s panem architektem to řešíme."

spojovatelka

"Člověk si často v některých věčně rozkopaných ulicích říká: 'Proč si to lépe nenaplánují.' V detailním pohledu je ale vidět, že je to často pro všechny zúčastněné zapeklitý rébus. Činnost městských koordinátorů může složitou komunikaci zpřehlednit a zprůchodnit. A výrazně tak uspořít čas, finance i energii do projektu vloženou. A jak se můžete sami přesvědčit, 'Nádražní' ulice se dočkala nových tramvají, zastávek, cyklostezky, sítí, osvětlení a zeleně dřív, než bychom čekali."

MEZISEKTOROVÁ SPOLUPRÁCE

Audio má podobu reportážního rozhovoru o netradiční spolupráci s městem při plánování a výstavbě polyfunkčního domu, který vede URBANIA coby redaktorka se zástupcem developera. Správci mají možnost v průběhu tlačítka odkrývat jednotlivé časové fáze projektu.

"Milí diváci, hlásím se vám s další z našich interaktivních terénních reportáží, během které si můžete pomocí časových tlačítek prohlédnout jednotlivé etapy projektů, jež vám postupně odhalujeme. Nacházíme se na místě bývalé skládky stavební sutě na Březové a mým hostem je inženýr Kolář, zástupce developera polyfunkčního domu, který zde má vyrůst. Pane Koláři, vy jste uzavřeli s městem poměrně netradiční dohodu, že do doby zahájení výstavby pozemek zvelebite a poskytnete ho k veřejnému užívání. To je od developera - neuražte se - překvapivý krok."

"Možná překvapivý, ale ne ojedinělý. Spolupráci s městem a občanskými spolky už jsme si otestovali na dvou našich předchozích stavbách a vždycky pro nás byla přínosná a inspirativní. Na Březové teprve zahajujeme územní řízení a to se táhne léta. Můžeme pozemek nechat do té doby ladem a jen si ho oplotit kvůli bezpečnosti, jak se to často stává. Ale to by nedělalo městu dobrou vizitku. Natož nám jako developerovi, který má respekt k lidem z okolí svých staveb mezi svými prioritami. A protože náš projekt polyfunkčního domu navíc počítá s částečným užíváním veřejností, je dobré projevit zájem a velkorysost a vzájemně se poznat a sblížit. Proto jsme oslovili městskou koordinátorku doktorku Šedivou s nabídkou spolupráce."

"Kdo všechno se má na úpravách toho neslavně známého rumiště na Březové podílet a kdo bude pak prostor moci využívat?"

"My máme dobrou zkušenost s kombinací několika sektorů - města, občanských spolků, soukromých podnikatelů a akademické sféry. Když je mezi sebou dobře propojíte, přitáhnete na jedno místo pestrou paletu uživatelů a navíc snesitelně rozložíte náklady. Město projevilo zájem o hřiště a zázemí pro rekreační sporty a k realizaci přizvalo fakultu architektury Technické univerzity. První návrhy studentů jsou velmi novátorské, mně osobně se nejvíc líbí parkurová "věž" kombinovaná s venkovní posilovnou. Probíhají jednání s komunitním spolkem Živá zahrada, část pozemku tak dáme k užívání drobným pěstitelům a vznikne i experimentální zahrada jako společný projekt přírodovědecké fakulty a odboru péče o městskou zeleň. Měli by zkoumat metody zadržování dešťové vody v městském terénu, což nás jako developera také do budoucna zajímá. Zázemí, občerstvení a další nezbytné služby v lehkých mobilních kontejnerech pak bude zajišťovat firma 'Contain-AIR', která bude také celý areál spravovat a zvelebovat."

"To zní všechno velmi lákavě. Nebudou pak ale lidé nespokojení, když jim tohle v rámci stavby 'seberete'?"

"My všude zdůrazňujeme, že otevřená Březová je projekt dočasný. Zároveň ale máme v plánu jeho části a nápady, které se nejvíc osvědčí, citlivě do sousedství polyfunkčního domu zakomponovat a ponechat v užívání městské části i soukromníkům."

"Tak to vypadá, že budete mít sousedy ještě dříve, než postavíte samotný dům."

"To je vždycky lepší než obráceně. Divila byste se, jak taková vstřícná a včasná spolupráce usnadní a urychlí celé řízení spojené se stavbou. A navíc - proč to nepřiznat - si tím jako developer děláme dobré jméno."

"Děkuji vám za rozhovor."

PARTICIPACE

V pěti dílčích kukaních znějí přání pěti různých lidí, co dělat s dosloužilou továrnou. Ve výsledném panoramatu - v přízemí multifunkční kulturní sál, dílny a tělocvična využívané seniorským klubem a dalšími zájemci plus kavárna, v patře dětské oddělení knihovny, studovna a herna, venku na pozemku lezecká stěna, streetartová plocha a parkoviště pro kola - pak lidé formou ankety odpovídají na otázku, jak jsou s novou knihovnou s komunitním centrem spokojeni.

(kukaně)

seniorka:

"Kdybych tak nemusela pořád sedět doma..."

ředitel knihovny:

"Dětská knihovna, tu bychom potřebovali jak sůl..."

motorista:

"Není tu kde pořádně parkovat..."

teneagerka (cca 13 let):

"Někam se zašít s kámoškama..."

mladý pár:

"Zeleno tady moc není." "No... A taky není kam pouštět děti na hraní."

(výsledné panorama)

ředitel knihovny:

"Trvalo to necelé čtyři roky od prvních setkání s občany a centrum 'Otevřená kniha', vytvořené z pomalu chátrající staré továrny, je na světě. Dostali jsme tehdy pro městskou knihovnu zelenou k rekonstrukci na dětské a studentské oddělení. To místním léta chybělo a nás to taky trápilo. Zároveň se v průzkumech ukázalo, že tu lidi volají po nějakém kulturním a všem přístupném centru volného času. Byl jsem k té zamýšlené polyfunkčnosti na začátku trochu skeptický, přece jen dobře znám klasický knihovnický provoz. Ale klobouk dolů - týmu paní architektky Milhausové se povedlo výborně skloubit zázemí a vyžití pro několik generací. Já osobně mám radost, že jsou knihovna, studovna a herna ve druhém patře takhle přirozeně otevřené a propojené se zbytkem centra. Nevím, jak to udělali, ale vešel se sem seniorský klub, kavárna a multifunkčním sál. Ani jsem nedoufal, že tu bude takhle živo."

teenagerka (17 let):

"Jo, to si pamatuju, jak se tady lidí po sídlišti ptali. My byli ještě malí, chtěli jsme myslím skatepark a nějakou hernu a zašívárnu. Skatepark tu venku nakonec neudělali, lidi z okolí se báli hluku, jak je to tu uzavřený barákama. Ale ta lezecká stěna místo toho je pecka. Parkování pro kola se hodí čím dál víc. Kavárna v poho, baví mě, že není jen pro hipstry, ale chodí tam kde kdo od mladejch po starý. Sál je trochu sterilní, ale je tam dobrej zvuk. Za mě cajk!"

motorista:

"No, já jsem byl s tím parkováním za kverulanta tehdy na těch jejich veřejných debatách. Jsme se párkrát dost chytli, že bych jako ten barák nejrádši srovnal se zemí. Ale ukecali mě, časem jsem změknul. Parkoviště o tři bloky dál je sice vopruz, ale bylo docela rychle a okolí to ulehčilo. Já sem nechodím, nemám na to čas. Ale máma s kámoškama jo. Aspoň se zabavěj. A aspoň se tady děcka neklackujou po ulicích. Hluk je tady hlavně přes den, to jsem stejně v práci."

seniorka:

"Když nám tehdy paní architektka ukazovala plány, myslela jsem si, že je to pitomost, narvat sem děcka s náma letítejma, jak říkám. Ale hrozně to tu prokouklo. Všude se tu pohodlně dostanem, i ti, co už jim nohy tak nesloužej. Což já teda ještě naštěstí nejsem. A některý programy v našem klubu a v dílnách jsou tak zajímavý, že bejvá narváno. V sále se dá přes den cvičit nebo trénovat a když se zatáhnou žaluzie, je z toho divadlo. A líběj se mi i ty některý malby, co se venku na zdi mění. Lepší, než když se sprejema couraj po venku."

mladý pár:

"Tak trvalo to, sledovali jsme ten vývoj celou dobu..." "Zatím se to tu moc nezelená, ale to chce čas. Děti nám mezitím povyroستly, je super, že tu můžou trávit čas a my jsme v klidu." "Za nás nebejvaly knihovny takovej odvaz. Baví mě to." "Jo a využili teda každej centimetr. Lezecká a graffiti stěna, společný ohniště a grily - kdo nemá vlastní zahradu nebo vnitroblok, užije si tu."

ADAPTABILITA

Ze sluchátek zní při cestě městem hlas URBANIE, ovšem modulovaný, monotónní a rytmizovaný ve stylu automatické navigace. Před zásadních křižovatkách "přepočítává" a vydává se průjezdnější ulicí.

Vítejte v sedle stroje času! Projedeme spolu městem a léty jeho vývoje. Zadaný cíl - Západní nádraží. Opřete se prosím do pedálů a udržujte přiměřenou rychlost.

Vjíždíte do hustě obydlené a motorizované oblasti. V této ulici tradičně parkovala auta ve vozovce a tvořily se zácpy. Město tu proto testovalo možnost vybudovat parkovací dům. Přepočítávám... (Adaptuji...)

Ukázalo se, že parkovací dům by situaci příliš neulehčil. Je nákladný a navíc by do oblasti přilákal automobily z okolních čtvrtí. Aby měl nějaký efekt, vyžaduje výrazné zákazy nebo zdražení parkování v okolí, jinak auta dál zůstanou v ulici. Město vyzkoušelo odstupňovat ceny za parkování podle rezidence, zavést emisní zónu pro zastaralé typy vozidel a vjezdové mýto do oblasti. Přepočítávám... (Adaptuji...)

Ulicím až o 20 procent odlehlo, provoz je plynulejší, vzduch čistší. Krátkodobí návštěvníci oblasti si zvykli využívat záchytná parkoviště navazující na veřejnou dopravu. Město zaznamenalo i nárůst počtu cyklistů. Ale ne takový, jak předpokládalo. Nabízela se možnost zřídit v oblasti páteřní cyklotrasu. Přepočítávám... (Adaptuji...)

Novou cyklotrasu se lidé naučili využívat. Kvůli parkování automobilů na chodnicích a kolem přechodů byla ovšem často přerušovaná a dlouhé úseky vedly vozovkou. Docházelo ke zmatkům, zbrždování provozu a kolizním situacím. Město za cenu několika terénních úprav a regulace parkování propojilo trasu do souvislejšího pásu lépe odděleného od vozovky. Přepočítávám... (Adaptuji...)

Propojení cyklostezky a zvýšení bezpečnosti přilákalo další cyklisty a celkový provoz je daleko plynulejší. Výrazná část řidičů si zvykla kombinovat jízdu autem s možností Park-and-Ride, městskou hromadnou dopravou a na kratší vzdálenosti využívat sdílená kola, koloběžky nebo jít prostě pěšky. Pohyb lidí po městě se výrazně proměnil. A město na něj reaguje. Přepočítávám... (Adaptuji...)

Nyní už se vyplatí v některých uzlových bodech hromadné dopravy a na nádražích zřídit bike-boxy nebo cyklo-parkoviště. A pustit do pilotního testování mobilní aplikaci, která propojí všechny druhy a možnosti dopravy a pomůže lidem cestu městem co nejlépe naplánovat. A vy jste, prozatím, u cíle. Zaparkujte prosím stroj času tak, aby ostatním nepřekážel a byl k dispozici dalšímu cestovateli... Děkujeme!

PILOTNÍ PROJEKT

Ve videu vystupuje seniorka, která "komunikuje" s návštěvníkem (coby fiktivním příbuzným) skrze testovanou platformu. Posléze "připojuje" do hovoru pečovatele a zároveň garanta pilotního projektu - ovšem ve skutečnosti ho jen "přizve" do záběru kamery, pečovatel ve skutečnosti stojí v pokoji vedle ní, protože ji do systému zaučuje. Paní Stehlíková se poťouchle vtípkem baví, zatímco pečovatel krátce vysvětluje výhody komunikační platformy i podmínky pilotního projektu. V záběru jsou oba, paní Stehlíková na výklad reaguje.

paní Stehlíková

"Tak co... vidíme se? Slyšíme se? Asi jo... No tak to vidíš, včera nám to nainstalovali, už se s tím učím zacházet. Není to zas tak složitý, jak jsem se bála. Je to jako mobil a televize a trochu nouzový tlačítko dohromady. Jsem jak testovací králík... Hehehe... Ale ne, vážně. Užitečný to asi bude. Připojila jsem si zatím tebe a Marušku, ale jsou na to napojený taky pečovatelé, kdybych něco nutně potřebovala. Třeba si popovídat mimo návštěvní hodiny. Koukej, můžu nám je dokonce připojit do hovoru..." (přivolá gestem pečovatele) **Hehehe..."**

pečovatel

"Dobrý den! Těší mě, že vás poznávám. Babička mi o vás občas vypravuje. Ona je velká humoristka, že, paní Stehlíková... Vy jste vlastně pilotka, ne králík. (zpět do kamery) Babička je odvážná, sama se přihlásila do pilotního projektu, v kterém u osmi seniorů testujeme možnosti bezpečné komunikační platformy. Stejnou úspěšně provozují ve Skandinávii. Ale tam mají trochu jiný systém sociálních služeb i technologickou gramotnost, proto zkusíme, jak by něco podobného fungovalo v našich podmínkách, než se do něj případně pustíme a zainvestujeme ve velkém. Přes systém se propojit můžeme, záleží na tom, jak s babičkou nastavíme přístupy. Dnes jsem tu osobně, protože se to ještě učíme..."

paní Stehlíková

"A vychytáváme mouchy... Hehe... Mně to docela jde, jen si někdy pletu ty ovládače - kterej je na televizi a kterej to přepíná sem. A má to občas problém s připojením a já pak znervózním, že je to moje chyba."

pečovatel

"To víte, že není. A hlavně v pilotním projektu je každá chyba příležitost k vyladění systému. Každopádně si ověřujeme, že vizuální kontakt s příbuznými i pečujícími personálem seniorům prospívá, a pro nás má možnost on-line kontaktu s nimi taky nesporné výhody. Máme lepší přehled o jejich stavu i v době, kdy u nich nemůžeme být fyzicky. A když potřebují s něčím poradit, dá se to na dálku líp a názorněji ukázat."

paní Stehlíková

"No ale tak doufám, že ke mně nepřestanete chodit..."

pečovatel:

"To se fakt nemusíte bát. Tohle je služba navíc. Návštěvy nahradit nemůže. (do kamery) No a Vás bych rád poprosil, abyste se s babičkou občas propojili. Nejen proto, že testujeme systém."

paní Stehlíková:

"No, slyšíš pana Jiřího? Tak ne že se na mně vykašlete. Když jsem ta pilotka... Hehe... Měj se a zavolej!"

pečovatel:

"Tak doufejme na viděnou!"

STRATEGIE

Ve sluchátcích na vrcholu věže posloucháme osobní zpověď urbanisty - městského стратега, který na příkladu ochlazení města prostřednictvím výsadby zeleně a dalších městských zásahů popisuje principy a jednotlivé stupně strategického myšlení a plánování.

"Jako takzvaný městský stratég přepínám neustále mezi uměním představit si budoucnost a jednotlivými praktickými kroky. Neustále cestuji časem vpřed a zase nazpátek. Je to práce rozvržená do dlouhých období, často přesahujících funkční mandát voleného zástupce. Proto je třeba pružné strategické myšlení, schopnost dohodnout se a přizpůsobovat vizi nečekaně se měnícím podmínkám. Mým konkrétním posláním je přispívat ke zdraví svého města a jeho obyvatel. Jednou z mnoha cest k takovému cíli je například stále potřebnější ochlazování městského prostoru. Podívejte se kukátkem na město a stoupající poměry teplot v letních měsících z doby před sedmi lety, kdy jsem v pozici стратега začal."

Ve městě v kukátku stoupají neúnosně teploty.

"Řekli byste si - tak prostě vysadíme co nejvíce stromů. Výsadba stromů je ovšem pouze taktika, prostředek, nikoli vize. Ke zdraví města je třeba přistupovat podobně jako ke zdraví člověka - komplexně, systematicky a s přihlédnutím k jeho celkovému životnímu stylu. Proto je při tvorbě strategií důležité nejen reagovat na momentální problémy, k jejichž řešení nás tlačí čas, ale zdraví města celistvě analyzovat, přistupovat k němu citlivě, s respektem a s ohledem na budoucnost. V našem městě jsme přizpůsobení klimatické změně započali analytickou a experimentální fází. Ve vybraných lokalitách zadali mikroklimatické studie, během rekonstrukcí veřejných budov a prostranství otestovali na několika pilotních projektech nejmodernější chytrá a udržitelná řešení. Podívejte se, jaké už po několika letech přineslo naše testování konkrétní plody:

V kukátku je naznačeno zklidnění dopravy, zelené střechy a fasády na některých budovách i stromořadí v zástavbě (případně v příměstské krajině a podél cest na okraji města), obnovené a nové vodní plochy. Teplota se snižuje...

Začali jsme aktivně podporovat elektromobilitu, omezení emisí a další kroky nutné ke zkvalitnění ovzduší. Na budovách ve správě města začaly vznikat vegetační střechy a fasády v kombinaci se solárními panely. Pustili jsme se do obnovy zelených klínů, svahů a zahrad a výsadeb stromů vhodných pro městské prostředí. A začali jsme ve městě zadržovat vodu - chytře ji odvádět ke stromům v ulicích, obnovovat a zakládat nové vodní plochy v parcích a v příměstské krajině, rekonstruovat a stavět nové fontány a pítka na náměstích. Stalo se to, v co jsme doufali - první malé kroky jakoby "nakoply" imunitní systém města a to začalo volněji dýchat.

Vystoupali jste sem po sedmi stupních, které symbolizují sedm fází, o něž se životaschopné strategie opírají. Je třeba dobře vystihnout problém, který nás pálí. Hlubkově analyzovat situaci, jež ho způsobuje. Využít potenciál pilotních projektů a experimentů v malém měřítku, abychom včas a bez velkých nákladů přišli na rizika s řešením problému spojená. Navrhnout komplexní řešení. Schválit ho ve shodě se všemi, kteří se na něm budou podílet, rozdělit chytře role a náklady a shodnout se

na koordinovaném postupu. Následuje realizace domluvené strategie a zároveň její zpětná kontrola po dokončení jednotlivých fází. Tedy - daří se naplňovat původní vizi? A jak se naše vize mění s během let?

Svoje povídání jsem začínal zmínkou o cestování časem. Podívejte se teď na město očima vizionáře...

V kukátku je město "z budoucnosti" - stromy vzrostly, parky jsou propojené zelenými pásy, přibýlo vody i zelených střech a fasád, ubylo aut. Vzduch je čistší, teploty klesají...

Město jako zdravý, dýchající organismus, propojené přírodními tepnami, v němž jednotlivé části a orgány spolupracují, místo aby spolu soupeřily. Vize vždycky je - a měla by být - i trochu idealistická. A proto potřebuje jasné, celistvé a konkrétní strategie, o které by se mohla opřít. Je dobré si uvědomit, že strategické myšlení není nic výjimečného. Používá ho denně každý z nás. Ale pouze strategie, které jsme schopni reflektovat, a cestu ke společné vizi při nich přizpůsobovat novým podmínkám, přinášejí skutečný užitek. A to je moje práce a poslání.

NEÚSPĚCH / PŘÍNOS

Terapeutický hlas v relaxační kukani je hlasem URBANIE, mluví měkkým, konejšivým, klidným hlasem. Nespěcháme.

U světelných tlačítek jsou napsány jednotlivé volby:

JISTÁ PŮDA POD NOHAMA (modrá)

VLIV NA SVĚT KOLEM SEBE (červená)

HARMONICKÉ VZTAHY S OKOLÍM (zelená)

SVOBODA A VOLNÉ RUCE (žlutá)

URBANIA:

"Vítejte! Jakkak se dnes cítíte? Plní elánu... zakřiknutě... zvědavě... utahaně... rozverně... rozrušeně... neutrálně... šťastně? V téhle čtvrti se nikam nespěchá. Pohodlně se uvelebte a já si s vámi chvíli budu jen tak povídat. Lidé jsou bytostí úžasně komplexní a komplikované... Ale velmi často jeden z povahových rysů hraje prim ve vztazích ke světu, k lidem, k sobě samým. V našich slovech, citech a činech. Znáte sami sebe dobře? Tlačítka ve stěně můžete nastavit barvu osvětlení kukaně podle svého převažujícího povahového typu. Potřebujete mít většinou své jisté a pevnou půdu pod nohama? Nebo jste nejšťastnější, když máte na okolní svět citelný a pádný vliv? Ceníte si nejvíc klidu a harmonických vztahů s bližními? Nebo potřebujete k životu dostatek svobody a volné ruce k rozletu?"

Okřídlené, všem důvěrně známé rčení říká, že chybami se člověk učí. Je moudré. Ostatně kdyby nebylo chyb, takzvaných nedokonalostí, nutnosti zvládnout slepé a nikam nevedoucí uličky, neexistoval by svět tak, jak ho známe. Neexistovala by příroda, živé bytosti, lidé a jejich výtvoři. Neexistovala by ani naše města. Celá evoluce je založená na překonávání nezdaru. Žijeme ale v době někdy až příliš orientované na úspěch, výkon, vítězství. Svět od nás chce výsledky a chce je co nejrychleji, nejlevněji, nejlépe. Při našem konání často očekáváme okamžitý soud a kritiku. A to nám může svazovat ruce. Bojíme se selhání. Bojíme se vyřazení ze systému. Bojíme se udělat a přiznat chybu. Bojíme se i na chyby upozorňovat. Ale právě chybami, pochopenými citlivě a do hloubky, se člověk učí nejvíc. Úspěch vás ujistí a dodá vám na chvíli sebevědomí. Ale nezdar vás může skutečně posunout.

Slovo "kritika" má v sobě obecně jistou pachut' - zavání odstupem, chladem. Máme s ní spojeno určité ponížení, odmítnutí a také jednostrannost. Vytratila se z něj tolik potřebná empatie a snaha pomoci. Má ale jedno užitečné synonymum - říká se jí také "zpětná vazba". A "vazba" je symbol spolupráce, sdílení, oboustranného proudění. Lidé různých povah na ni samozřejmě reagují různě. Některé nový pohled na jejich konání znejistí, obávají se, že se jim tak rozpadne pečlivě budovaný systém. Jiní mají dojem, že ztratí vliv a svou vybojovanou pozici, pokud ho druzí na chybu upozorní. Obava dalších spočívá v tom, že si zakalí vztahy s ostatními, že už je nebudou mít tak rádi. A další zase cítí, že je zpětná vazba okolí omezí v jejich rozletu a plánech, které mají.

Je dobré vědět, že ať už patříte do kterékoli skupiny, existuje několik užitečných a obecně platných přístupů. Vždy je lepší o zpětnou vazbu okolí sami požádat a být na ni tak připravení. Druhému naslouchat, alespoň chvíli s ním nepolemizovat, k důležitým věcem si dělat poznámky. Zeptat se na všechno, co vám není jasné. Je dobré za zpětnou vazbu a tedy zájem druhého poděkovat a v klidu si poté promyslet, co přínosného nám přinesla a jak může naše další činy proměnit. Pokud

zpětnou vazbu dáváme druhým, je třeba nestřílet od boku, dobře se připravit, myslet racionálně a s empatií, mluvit sami za sebe. Nevynášet o druhém soudy, ale přijít na to, jak mu pomoci. Vyzdvihnout, co je v jeho konání dobré, co vás nadchlo, potěšilo a překvapilo a co by si zasloužilo zlepšení a další vývoj. Ptejte se na to, jestli vás druhý správně pochopil. Nenechávejte ho v nejistotě.

Chybám a nezdarům se nelze úplně vyhnout. Mám ráda jednu "mantru", která se hodí vždy, když dojde na lámání chleba: "Dobrá zpětná vazba odliší chybu od selhání." Přeji vám klid, rozvahu, soucit a také trochu štěstí do všeho vašeho konání. Vaše URBANIA.

ORGANIZACE

Hlas URBANIE ve sluchátkách je stylizovaný do podoby elektronického 8bitového hlásku z předpotopních počítačových her. Dává posluchači instrukce ke hře a komentuje výsledek.

Po spuštění hry se na obrazovce pohybují chaoticky naše "stavební" kuličky.

Městský organizační simulátor. Vítejte.

Situace: Město roste. Vyvíjí se. Potřebuje zdroje.

Úkol: Těžít z podpory podnikání.

Plán: Podporovat výzkum, vzdělání, inovace a informační technologie.

Kuličky se na chvíli pospojují do nekonečné sítě založené na trojúhelníkovém gridu.

Analýza: Stratégové navrhnou netradiční přístup. Zapojit herní vývojáře.

Situace: Unikátní nevyzkoušená strategie. Město se potřebuje efektivně organizovat.

Síť se rozpadne opět na kuličky a ty se rozloží do chaotického pohybu červených, zelených a modrých prvků, připravených k první "hře". Během následujících instrukcí se ve středu obrazu objeví postupně tři nápisy ve třech různých barvách: ČAS (zelený), FINANCE (červený), ROZSAH (modrý).

Mise: Pomozte městu v rozvoji. Pomozte v organizaci unikátního projektu.

První krok: Definujte náročnost projektu.

První úkol - nácvik: Harmonizujte tři atributy - potřebný ČAS, dostupné FINANCE, reálný ROZSAH. Otáčejte barevnými knoflíky.

Cíl: Rovnovážný stav.

Hrajte!

Probíhá hra ladění do výsledné kuličky. Vytvořená kulička levituje uprostřed obrazu. (Pokud se do určitého limitu nepodaří hráči obraz vyladit, hra pokračuje dál navazující animací.)

Nácvik úspěšný. Náročnost definována. Projekt připraven k realizaci.

Kamera odzoomuje od kuličky, na obrazovce se objeví další dvě. Trojice kuliček se zbarví do barev RGB a poletuje chaoticky prostorem. Během následujících instrukcí se ve středu obrazu objeví postupně tři nápisy ve třech různých barvách: ROLE (zelený), MANDÁT (červený), VEDENÍ (modrý).

Úkol: Stanovit hybatele. Zapojit lidský element. Efektivně rozdělit role.

Nácvik: Vytvořte tým. Harmonizujte v něm zodpovědnosti a pravomoci.

Ideál: Každý člen týmu zná svou odbornou ROLI. Role následně generuje MANDÁT k výkonu pravomocí. Mandát umožňuje členům týmu aktivní VEDENÍ projektu.

Otáčejte barevnými knoflíky.

Cíl: Rovnostranná situace.

Hrajte!

Probíhá hra ve které hráči potencují kuličky tak, aby z nich vytvořili rovnostranný trojúhelník. (Ve chvíli, kdy se to povede, se kuličky propojí čarami a celý trojúhelník zbledá.

(Pokud se do určitého limitu nepodaří hráči obraz vyladit, hra pokračuje dál navazující animací.)

Nácvik úspěšný. Hybatelé stanoveni. Role rozdány. Projekt se rozjíždí.

Na obrazovce pokračujeme už jen animací. Zoomujeme od trojúhelníku a sledujeme další kuličky, které se propojují do trojúhelníků a trojúhelníky spolu navzájem, takže tvoří síť založenou na trianglovém gridu. Ta se větví, propojuje, vlní.

Mise pokračuje. Město vybírá partnery z řad herních vývojářů. Podporuje inovativní inkubátory zaměřené na vývoj umělé inteligence. Zapojuje soukromý sektor a akademickou sféru. Inspiruje se v zahraničí a pořádá konference o informačních technologiích. Herní prvky pronikají do výzkumu a vzdělávání. Výzkumné experimenty se objevují v nových multižánrových hrách. Sdílené zájmy propojují dosud oddělené sektory společnosti. Generují výměnu know-how. Generují krátkodobý a dlouhodobý zisk. Město profituje. Město se vyvíjí. Roste. Gratulujeme. Mise úspěšná.

Během času na procházení městských čtvrtí se do proudu zvuků a hudby občas URBANIA ozve s nenásilným připomenutím zbývajících doby. Po uplynutí čtyřiceti minut přidá ještě dvě minuty na dokončení rozpracovaných zastavení a pak návštěvníky přizve zpátky do středu expozice k závěrečné rekapitulaci.

URBANIA:

"Osm čtvrtí. Osm zastavení. Osm principů plánování města, které by jeho správcům mohly usnadnit a zpřehlednit práci. A dodat novou energii a smysl jejich projektům. Stihli jste navštívit všechny čtvrtě našeho Živoucího města? Která vás nejvíc inspirovala? A která k něčemu vyprovokovala? Kde jste měli pocit, že jste doma? Že to tam dobře znáte a že se tam orientujete? Kde vás napadlo nejvíce otázek? O které budete ještě dlouho přemýšlet?"

Některé vaše odpovědi už město zná. Vepsali jste se jimi do jeho srdce. Na plánu pod vašimi nohama je ukryto osm tlakových bodů, osm bran do jednotlivých čtvrtí města. Pokuste se každý jednu z nich objevit a vstoupit do ní... Možná ucítíte, jak město ožívá a tepe...

Probíhá hra se světelnými branami. Při "zatížení" tlakových bodů se pod hráčovými nohama objeví logo konkrétní čtvrti. Ve chvíli, kdy je v branách stanovený počet hráčů, URBANIA pokračuje... Při jejím výkladu dotyčné tlakové body/brány a jejich loga ožívají a "propojují" tak čtvrtě s principy, které k nim patří.

Když držíte klidně a trpělivě prst na tepu města, když se sami stanete jeho tepem, mnohé uslyšíte a mnohé se od něj dozvíte.

Při projížděce na kole po čtvrti s dopravními problémy jsme zkoumali možnosti ADAPTABILITY. Doprava je její dobrý indikátor, týká se denně doslova každého obyvatele, souvisí s ekonomikou, životním komfortem i životním prostředím. Schopnost pružně reagovat na měnící se poměry, zavádět nové přístupy a technologie, ověřovat v malém měřítku a vystříhat se projektů, které na dlouhou dobu betonují status quo - to jsou dovednosti, které Živoucí město ocení. Je dobré PŘEDVÍDAT ZMĚNY.

V "Nádražní" ulici jsme při plánování rekonstrukce tramvajové trati zažili, jak důležitá je vzájemná KOMUNIKACE a koordinace všech dotčených subjektů. Ne vše se vždy podaří naplánovat tak, aby se jednou koplo a dalších několik let nepotřebovala ulice žádnou zásadnější údržbu. Ale to neznamená, že každý musí jet jen po své vlastní koleji. Je důležité sdílet s ostatními své zájmy, potřeby a plány, aby se občas rozhrkaný strojek veřejného prostoru co nejlépe promazal a správa města tak zefektivnila. Je dobré SDÍLET SVÉ ZÁJMY.

Rozhovor se zástupcem developera polyfunkčního domu na Březové nám ukázal výhody MEZISEKTOROVÉ SPOLUPRÁCE. Ve našich městech bude stále důležitější umět dobře propojovat veřejné a soukromé zájmy, hledat neobvyklá a novátorská multifunkční řešení, zapojit do plánování a správy města nejen občany, ale i soukromé investory, vzdělávací a výzkumná zařízení, kulturní instituce. Je výhodné učit se PŘEKRAČOVAT HRANICE svého odboru i oboru a společně se podílet na společných zájmech.

Herní trenážér nám představil principy úspěšné ORGANIZACE. Abychom se neztratili v chaotických a někdy ne úplně pružných systémech, orientovali se v

hierarchii zodpovědností a dovedli definovat svou roli v projektu, je důležité správně zkombinovat tři základní parametry každé úspěšné organizace práce - časovou dotaci, vlastní možnosti a dostupné prostředky pro realizaci vytčeného cíle. A vědět, za který z parametrů a v jakých limitech přejímáme svůj díl odpovědnosti. Je dobré ZNÁT SVOU ROLI.

Stará továrna se proměnila v knihovnu a veřejné kulturní a společenské centrum. Stalo se tak díky PARTICIPACI, spolupráci města s občany, veřejnými institucemi a občanskými spolky. Města budou čím dál více stát na vyvažování a respektování různých, často odlišných zájmů. Se stále silícím rozvojem služeb všeho druhu bude narůstat demokratizace veřejných prostorů, lidé se na plánování a rozvoji města budou daleko intenzivněji podílet. Proto je užitečné trénovat se ve způsobech komunikace s občany a hledat takové, které systém nezahltí, ale dovedou zajímavé a inovativní nápady a připomínky podchytit. A počítat s nimi. Je prostě přínosné NASLOUCHAT OSTATNÍM.

Interaktivní komunikační platforma pro seniory a jinak zdravotně nebo sociálně znevýhodněné občany, ze které nám volala paní Stehlíková, je příkladem skutečného pražského PILOTNÍHO PROJEKTU. Udržitelná města se budou stále více podobat laboratořím - mnoho nových technologií a přístupů k jeho správě bude navrženo tak, aby se daly testovat v modelových podmínkách a následně převést do celoměstských měřítek. Jen tak bude možné ve zrychlující se době a poptávce po nových službách nabízet ty ověřené, životaschopné, které skutečně zkvalitní život obyvatel města. EXPERIMENTŮ se není třeba BÁT.

S městským koordinátorem jsme se dívali na vizi města chlazeného plánovaně vysazenou a spravovanou zelení, "chytrým" zacházením s vodou a dalšími šetrnými zásahy do městského organismu. V případě takto časově i finančně náročných vizí a projektech je nezbytné dobře chápat principy STRATEGIE, umět neustále srovnávat vizi a postupné kroky její realizace. Umět si představit fungování města v budoucnosti a podle toho uskutečňovat dílčí plány. Prostěb PROMĚŇOVAT VIZE V ČINY.

A v odpočinkové kukani jsem se vás snažila přesvědčit, že jednotlivý nezdár nebo NEÚSPĚCH se může při správném uchopení, otevřené komunikaci, zpětné vazbě a schopnosti pružně reagovat na změny a definovat svou roli a míru zodpovědnosti, stát PŘÍNOSNÝM a vést k dobrému řešení. Z NEZDARŮ je dobré SE UČIT.

Jak už tady padlo - tyto principy správy města nejsou samospásné. Vedle profesionální erudice a zkušeností vyžadují ještě jistý díl nadšení, přesvědčení i odvahy. Živoucí město se bez nich ale jen těžko obejde. Respektive bez vás, jeho skutečných nebo pomyslných správců. Nebojte se experimentovat a překračovat hranice. Zkuste víc naslouchat ostatním a učit se z nezdarů. Poznejte dobře svou roli a sdílejte své zájmy. Učte se předvídat změny a proměňovat vize v činy. Zasloužíte si to vy, Živoucí město a nakonec i já, URBANIA.

Měla jsem takovou neskromnou vizi - že ode mě odejdete trochu jiní, než jste ke mně zavítali. Možná se to nedozvím hned a poznám to někdy v blízké budoucnosti až z toho, jak vaše města žijí a tepou. Vy si o tom ale s ostatními můžete nad hrnkem teplého čaje promluvit hned po našem rozloučení. Na cestu mám pro vás slova Jane

Jacobs: 'Města mají schopnost nabídnout něco každému z nás. A to protože a jen tehdy, když jsou každým z nás tvořená.'

Nashledanou. A hodně štěstí!"